

ชั้นประถมศึกษาปีที่

๖

ครูมาลัย ทักพรม

เพลง

๑ ๑
พืชมานาน

เพลงพื้นบ้าน

เพลงพื้นบ้าน เป็นเพลงที่ชาวบ้านคิดเพื่อร้อง
ทำนอง และวิธีการเล่นขึ้น โดยใช้สำนวนภาษาที่เรียบง่าย
ไม่ซับซ้อน เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน และใช้
ร้องในโอกาสต่าง ๆ เช่น สงกรานต์ ลอยกระทง หรือ
ในการทำงานร่วมกัน เช่น เกี่ยวข้าว

เพลงพื้นบ้านมีในท้องถิ่นทุกภาค เช่น

ภาคเหนือ

คำวซอ

คำวธรรม

เพลงพื้นบ้านมีให้ทุกถิ่นทุกภาค เช่น

ภาคกลาง

เพลงฉ่อย

เพลงเกี่ยวข้าว

เพลงอีแซว

เพลงพวงมาลัย

เพลงพื้นบ้านมีในท้องถิ่นทุกภาค เช่น

ภาคอีสาน

ลำแคน

ลำเพ็ญ

ลิเกโคราช

เพลงพื้นบ้านมีในท้องถิ่นทุกภาค เช่น

ภาคใต้

ลิเกฮูลู

หนังตะลุง

โขน

การกำหนดจำนองคำ การใช้คำสัมผัส และลักษณะ
การร้องของเพลงพื้นบ้าน จะต่างกันที่ทำนองและการร้องรับ
ของลูกคู่ เช่น เพลงพวงมาลัย จะขึ้นต้นเพลงไหวรรคแรก
ว่า "เอ้อระเหยลอย..." คำที่ต่อจะเป็นคำใดก็ได้ เช่น
เอ้อระเหยลอยมา เอ้อระเหยลอยไป เอ้อระเหยล่องลอย
และจบด้วยวรรคแรกของบทสุดท้ายว่า "พวงเจ้าเอ๋ย..."
หรือ "เจ้าช่อ..." คำที่ต่อจะเป็นคำที่สัมผัสกับท้ายวรรคที่
สองของบทก่อนบทสุดท้าย และลงท้ายวรรคที่สองของบท
สุดท้ายว่า "เอ๋ย"

การร้องเล่นโต้ตอบระหว่างชาย – หญิง
ลูกคู่ที่จะรับคำกลอนแรก "เอ้อระเหย" และคำ
กลอนสุดท้าย "พวงเจ้าเอ๋ย..." หรือ "เจ้าช่อ..."
ทั้งคำกลอน ส่วนคำกลอนอื่นลูกคู่จะรับ ๒ คำ
ท้ายของวรรคหลังเท่านั้น

แพะหิ้ง

เอ๋อระเหยลอย

พวงเจ้าเอย

เอย

เพลง พวงมาลัย

เอื้อระเหยลอลม
ต้องจากเพื่อนที่แสนรัก
ต้องจากครูบาอาจารย์
จากกันเพราะเราเรียนจบ
พวงเจ้าเอ๋ยมาลัย

ซึ่งประถมปีทีหอกเศร้ายใจ
ยากจะหักความอาลัย
สถานศึกษาให้รู้วฤทัย
แล้วจะพบกันได้เมื่อไร
ตัวจากไปไกลใจไม่ห่างเอย...

๑ คำกลอน

๑ คำกลอน

๑ คำกลอน

๑ คำกลอน

(ลูกคู่รับ)

เพลงพวงมาลัยบทหนึ่งจะมีความยาวกี่คำกลอนก็ได้

๑. คำกลอนมี ๒ วรรค ไหลแต่ละวรรคมี ๖ คำ (อาจใช้ ๗ คำ หรือ ๘ คำ ได้)
ยกเว้นวรรคแรกของบทต้น จะมี ๕ คำ

คำสัมผัส คำสุดท้ายของวรรคหน้า สัมผัสกับคำที่ ๑, ๒, ๓ หรือ ๔ ของวรรคหลัง
คำท้ายของวรรคหลังทุกคำกลอนจะมีเสียงสระเดียวกันจบจบบทเพลง

เพลงพื้นบ้าน แบ่งตามลักษณะของผู้เล่นเป็น ๒ ประเภท

๘
เพลงเด็ก

ได้แก่ เพลงกล่อมเด็ก เพลงปลอบเด็ก
เพลงร้องเล่น เพลงร้องประกอบการละเล่น

เพลงผู้ใหญ่

ได้แก่ เพลงปฏิพากย์ เพลงประกอบ
พิธีกรรมต่าง ๆ

แต่ในระดับชั้นนี้จะเรียนเพลงร้องเล่นและเพลงผู้ใหญ่ตามหัวข้อข้างต้นดังนี้

เพลงร้องเล่น

เพลงร้องเล่น คือ เพลงที่
เด็กใช้ร้องเล่นหรือร้อง
ล้อเลียนกัน เพื่อความ
สนุกสนาน มักใช้คำสั้น ๆ
เข้าใจง่าย มีสัมผัสคล้องจอง
ตาลกบบบั้ง และจดจำได้ง่าย

ตัวอย่าง

โยกเยกเอ๋ย
หน้าท่อมเม้ม กระทบ่ายล่อยคอ
หมาหางงอ
กอดคอโยกเยก

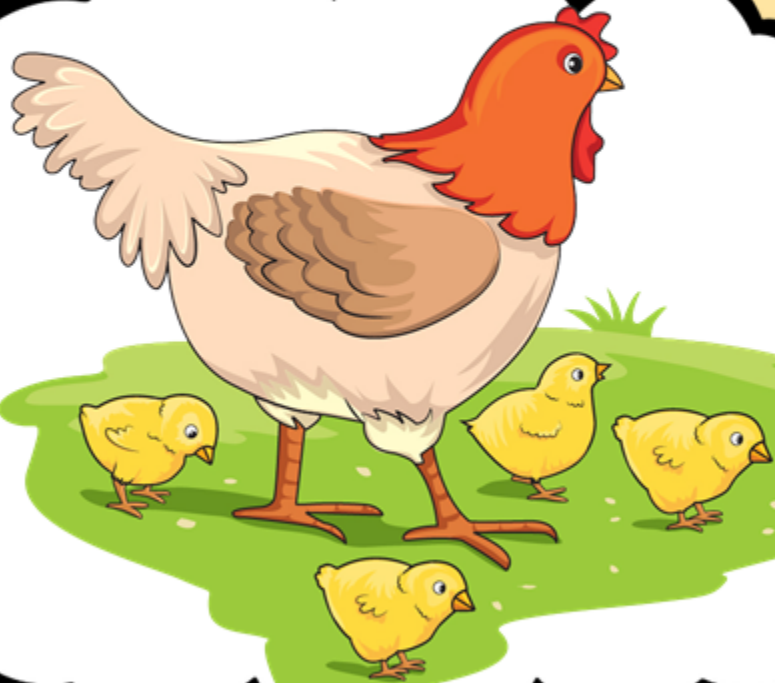

ตัวอย่าง

ฟฬหตภแดดออก
หกกกระจอกเง้าร้าง
แม่หมายไล่เสือ
ถ่อเรือไปดูหงษ์

ตัวอย่าง

ทุก ๆ ไก่
เลี้ยงลูกมาจนใหญ่
ไม่มีนมให้ลูกกิน
ลูกร้องเจี๊ยะบ ๆ
แม่ก็เรียกไปค้ำดิน
ทำมาหากิน ตามประสาไก่เอ๋ย

เพลงร้องประกอบการละเล่น

เพลงร้องประกอบการละเล่น เป็นเพลงที่
เด็ก ๆ ร้องประกอบขณะเล่นการละเล่นใช้
ถ้อยคำง่าย ๆ มีเสียงและจังหวะที่คล้องจอง
กัน อาจร้องเดี่ยว ร้องเป็นกลุ่ม หรือ
สลับกันร้องก็ได้

บทร้องเล่นและการละเล่นของไทย เป็น
ส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงศิลปปะทางภาษา
และวัฒนธรรมการละเล่นของไทย

เพลง จำจ

จำจิมะเข็ขอเปราะระ กะเทาะหหน้าแ่วห พายเรือออกแ่วห
 กระทบท้ำท้ำท้ำ สาว สาว ห่ม ห่ม อาบน้ำท่าไหห
 อาบน้ำท่าวัด เอาแป้งท้ำไหห เอากระจกท้ำไหหสอง
 เยี่ยม เยี่ยม มอง มอง หกขุททองร้องวู้

เพลง จำใจ

วิธีการเล่น

๑. ผู้เล่นหนึ่งล้อมวง แล้วคว่ำมือทั้งสองข้างลงกับพื้น
๒. ผู้เล่นคนหนึ่งเป่าพลุ โดยใช้หัวมือจิ้มไปตามหัวของผู้เล่นรอบวงพร้อมกับร้องเพลง จำใจ
๓. เมื่อร้องจบ ผู้เล่นที่เป่าพลุจิ้มไปที่หัวมือผู้เล่นคนใด ผู้เล่นคนนั้นก็ต้องพับหัวหันเข้าไป แล้วเริ่มร้องเพลงใหม่ โดยจิ้มไปเฉพาะหัวที่เหลือ
๔. ผู้เล่นที่ถูกจิ้มหัวจนไม่มีหัวเหลือก็ต้องออกจากวงไป การละเล่นสิ้นสุดก็ต่อเมื่อเหลือผู้เล่นคนสุดท้าย

เพลง ูกีฬหาาง

พ่อง : แม่่งเอ๋ย

แม่่ง : เอ๋ย (ลูกงช่วยตอบ)

พ่อง : กีฬห่าบ่อไหห

แม่่ง : กีฬห่าบ่อโสก

ลูกง : โยกไปก็โยกมา (แม่่งและลูกงโยกตัวพร้อมกันทั้งแถว)

พ่อง : แม่่งเอ๋ย

แม่่ง : เอ๋ย (ลูกงช่วยตอบ)

พ่อง : กีฬห่าบ่อไหห

แม่่ง : กิฬหำบ่อทราย

ลูกง : ย้ายไปก็ย้ายมา (แม่่งและลูก
งวิ่งไปทางขวาที่ทางซ้ายที่)

พ่อ่ง : แม่่งเอ๋ย

แม่่ง : เอ๋ย (ลูกงช่วยตอบ)

พ่อ่ง : กิฬหำบ่อไหห

แม่่ง : กิฬหำบ่อหิห

ลูกง : บินไปก็บินมา (แม่่งและลูก
งทำท่าบินแล้วจับเอวต่อกัน)

พ่อ่ง : แม่่งเอ๋ย กิฬหิ้วหรือกิฬหาง

แม่่ง : กิฬกลางตาลอดตัว

เพลง รุกีพหาง

๑. แบ่งผู้เล่หออกเป็ห ๒ ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งมีผู้เล่หคนเดียวสมมุติว่าเป็หพ่องู

๒. ผู้เล่หคนแรกของอีกฝ่ายหนึ่งสมมุติให้เป็หแมงู ผู้เล่หคนที่เหลือให้เป็ห

ลูกงู

๓. ผู้เล่หฝ่ายแมงูคนอื่น ๓ ยีหจับเอาแมงูต่อกัหเป็หแถวยาว

๔. เมื่อเริ่มเล่ห พ่องูเป็หผู้ถาม แมงูเป็หผู้ตอบ ลูกงูตอบต่อกจากแมงูและทำท่าทางตามคำที่ตอบ

๕. เมื่อถามตอบกัหจบแล้ว พ่องูก็พยายามไล่จับลูกงูคนสุดท้ายของปลายแถว ขีหมาถึงหัวแถว โดยวิ่งหลอกลื้อไปทางซ้ายบ้างทางขวาบ้าง แมงูต้องพยายามปกปัองลูกงูไม่ให้พ่องูเอาลูกงูไป ด้วยการกางมือกัห ส่วนลูกงูต้องคอยวิ่งหนี แต่ต้องระวังไม่ให้หลุดออกจากแถว

เพลง รำข้าวสาร

รำข้าวสาร

สองทะพานข้าวเปลือก

เลือกว่างใบลาน

เก็บเบี้ยใต้ถุนร้าน

คดข้าวใส่จาน

พานเอาคนข้างหลังไว้ให้ดี

เพลง วิธีข่าวสาร

๑. ผู้เล่น ๒ คนยืนหันหน้าเข้าหากันโหม่งตัวประสานมือกันเป็นรูปสี่เหลี่ยม
๒. ส่วนผู้อื่นเกาะเอวต่อ ๆ กันตามลำดับ
๓. หัวแฉวงจะพาลอดใต้สี่เหลี่ยมพร้อมกับร้องบทร้องประกอบการเล่น
๔. เมื่อร้องถึงประโยคที่ว่า "คอยพาทคนข้างหลังไว้" ผู้ที่ประสานมือเป็นสี่เหลี่ยมจะลดมือลงกันคนสุดท้ายไว้ ซึ่งคนสุดท้ายจะถูกคัดออกไปจากแถวแล้วจึงเริ่มเล่นใหม่ทำเช่นนี้จนหมดคน

คุณค่าของเพลงพหุบาท

๑. ให้ความสนุกสนานหลากหลายเพลิดเพลิน
๒. รู้จักการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น
ก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ
๓. มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด
มีไหวพริบในการแก้ปัญหา

ให้ห้กเรียนห้ห้ชื่อเพลงพื้นบ้านไปเติมลงในช่องว่างให้ถูกต้อง

ค่านวซอ

ล่านเพลลีน

โนหร่า

เพลงเกี้ยนวข่าน

หน้งตลล

ค่านธรรม

เพลงฉ่อย

ลเกโคราช

ภาคเหนือ

ภาคกลาง

ภาคอีสาน

ภาคใต้

๗ ๒ ๒ ๒ ๒ ๒